

דף כח.

עין משפט א

הרמב"ם הל' קרבן פסח פ"ד ה"ד

הַמְפָּרִישׁ נִקְבָּה לְפִסְחוֹ ^ע אוּ זָכַר בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים. יִרְעָה עַד
שְׁיִפֵּל בּוֹ מוֹם וְיִמָּכַר וְיָבִיא בְּדָמָיו פֶּסַח. וְאִם לֹא נָפַל
בָּהּ מוֹם עַד שֶׁהִקְרִיב פֶּסַחוֹ יָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פט"ו ה"ד

עין לעיל דף כז. עין משפט ד

הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ג הכ"ג

אֲבָל קִדְשֵׁי חַיִּים שֶׁהָיוּ שָׁם בְּעֶזְרָה כְּשֶׁנִּפְגַּם ^פ לֹא נִפְסְלוּ.
אֲלָא כְּשִׁיבְנָה הַמְזִבֵּחַ יִקְרְבוּ שְׁאִין בְּעֲלֵי חַיִּים נִדְחִין:

ע. כסף משנה המפריש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים וכו'. בפרק מי שהיה טמא (דף צ"ז:) תנן המפריש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים ירעה עד שיסתאב [וימכר] ויפלו דמיו לנדבה ובגמ' שמע מינה בעלי חיים נדחים ודחוי מעיקרא הוי דיחוי. ומאחר שנתבאר בפרק ג' מהלכות פסולי המוקדשין ופרק ט"ו ממעשה הקרבנות שרבינו פוסק כמאן דאמר אין בעלי חיים נדחים ממילא משמע שיביא בדמיו פסח. ומ"ש ואם לא נפל בו מום וכו' יביא בדמיו שלמים. הוא מדאמרינן בפרק (שני דשקלים) שמותר פסח יקרב שלמים:

פ. כסף משנה (כב-כג) מזבח שנפגם וכו' אבל קדשים חיים שהיו שם בעזרה כשנפגם לא נפסלו וכו'. בפ' קדשי קדשים (דף נ"ט) אמר רב מזבח שנפגם כל הקדשים שנשחטו שם פסולים והכי א"ר [שמעון] ברבי משום רבי ישמעאל בר' יוסי ומייתי לה מדכתיב וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וכי עליו אתה זובח אלא כשהוא שלם ולא כשהוא חסר וכו' ור"י אמר אחד זה ואחד זה פסולים במאי קא מיפלגי רב סבר בעלי חיים אינם נדחים ור"י סבר ב"ח נדחים. ופירש"י שנשחטו שם בעזרה כשהוא שלם והאי עליו בגינו ובשבילו קאמר. אחד זה ואחד זה בין שנשחטו בשעת פגימתן בין שנשחטו אחר תיקונו פסולים. ופסק רבינו כרב ונתבאר בפט"ו מהלכות מעשה הקרבנות:

הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ד הכ"ד

הַפְּרִישׁ אֲשָׁמוֹ וְהָיָה בְשַׁעַת הַפְּרִשָּׁה יָפָה סֵלַע ז' וּבְשַׁעַת
כַּפָּרָה יָפָה שְׁתֵּים כָּשֶׁר. שֶׁהִדְחִי מֵעֲקָרוֹ אֵינוֹ דְּחִי וְעַדִּין
לֹא נִרְאָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה שְׁוֵה שְׁתֵּים. וְאִם עַל פִּי שֶׁהִשְׁבִּיחַ
מֵאֱלֹהֵי אָדָם מִתְּכַפֵּר בְּשִׁבַּח הַקֹּדֶשׁ. הָיָה בְשַׁעַת הַפְּרִשָּׁה
יָפָה שְׁתֵּים וּבְשַׁעַת כַּפָּרָה יָפָה סֵלַע הָרִי ז' פָּסוּל. חֲזֹר
וְנַעֲשֶׂה יָפָה שְׁתֵּים יְחֹזֵר לְכַשְׁרוֹתוֹ שְׂאִין בְּעֲלֵי חַיִּים
נִדְחִין כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. לָמָּה הִדְבָּר דּוּמָה לְמוֹם שֶׁנִּפְּלָה
וְעָבַר:

הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ו ה"א

כָּל הַזֹּבְחִים שֶׁנִּתְעַרְבַּ בְּהֶן אַחַת מִחֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת ק'. או
שׁוֹר הַנִּסְקָל. אֶפְלוֹ אֶחָד בְּרַבּוּא כֶּלֶן יָמוּתוֹ לְפִי שֶׁבְּעֲלֵי
חַיִּים חֲשׂוּבִין הֵן וְאֵינָם בְּטָלִין. וְאִם הִקְרִיב הַרְצָה שְׂאִין
בְּעֲלֵי חַיִּין נִדְחִין:

ז'. כסף משנה הפריש אשמו והיה בשעת הפרשה יפה סלע וכו'. שם איבעיא להו אדם מתכפר בשבח הקדש או לא ואסיקנא ת"ש בשעת הפרשה יפה סלע בשעת כפרה יפה שתי סלעים יצא: היה בשעת הפרשה יפה שתיים וכו'. תוספתא בסוף כריתות. ומ"ש חזר ונעשה יפה שתיים יחזור לכשרותו שאין ב"ח נדחים כמו שביארנו. בפט"ו ממעשה הקרבנות:

ק'. כסף משנה כל הזבחים שנתערב וכו'. משנה ריש פרק התערובות (דף ע'.). ומה שכתב ואם הקריב הורצה. שם אמר רבא אי אקריב ארצי ואותבוה ממתני' דקינין ואוקמוה ההיא מתניתין כמאן דאמר בעלי חיים אין נדחים. וכבר נתבאר בפרק ט"ו ממעשה הקרבנות דהלכה כמאן דאר אין בעלי חיים נדחים:

הרמב"ם הל' שנגנות פ"ג ה"ח

מִי שֶׁשָּׁגַג וְהִפְרִישׁ חֲטָאתוֹ י וְאַחַר כֵּן נִעְשָׂה מוֹמָר וְחָזַר
בְּתִשׁוּבָה אוֹ נִשְׁתַּטָּה וְחָזַר וְנִשְׁתַּפָּה. אָף עַל פִּי שְׁנֵדָחָה
הַקָּרְבָן בֵּינֵתִים הֵרִי זֶה חָזַר וְנִרְאָה שְׂאִין בְּעֲלֵי חַיִּים
נִדְחִין כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמּוֹקְדָשִׁין לְפִיכָף
יִקְרִיבוּנָה עֲצָמָה. וְכַשֵּׁם שֶׁאִם נוֹלַד בּוֹ מוֹם עוֹבֵר וְנִתְרַפָּא
יִחָזַר לְכִשְׁרוֹתוֹ כֵּן אִם נִדְחִיו הַבְּעָלִים וְחָזְרוּ וְנִרְאוּ יִקְרַב:

הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ה ה"א

עין משפט ג

כָּל חַיְבֵי קִנְיִן שֶׁבְּתוֹרָה שֶׁהִפְרִישׁוּ מַעוֹת לְקִנְיָהֶן ש. רָצָה
לְהִבִּיא בְּכָל הַמַּעוֹת חֲטָאת הָעוֹף לְבִדָּה יָבִיא. רָצָה
לְהִבִּיא בָּהֶן עוֹלֹת הָעוֹף לְבִדָּה יָבִיא. אֶפְלוּ אָמַר אֵלֹו דְּמִי
חֲטָאתִי וְאֵלֹו דְּמִי עוֹלָתִי. יֵשׁ לוֹ לְעָרַב הַמַּעוֹת וְלִקַּח בָּהֶן
כְּאֶחָד חֲטָאתוֹ וְעוֹלָתוֹ. אוֹ לְקַח בְּכָל חֲטָאת אוֹ עוֹלָה.
שְׂאִין הַקִּנְיִן מִתְּפָרְשׁוֹת אֶלָּא בְּלִקְיַחַת הַבְּעָלִים אוֹ בְּעֵשִׂית
כֹּהֵן:

ר. כסף משנה מי ששגג והפריש חטאתו וכו'. בפרק קמא דכריתות (דף ז') ופרק קמא
דזבחים (דף י"ב) אמר רבי יוחנן דאינו חוזר ונראה ואיתיה בפרק נגמר הדין (סנהדרין
דף מ"ז), ומשמע לרבינו דרבי יוחנן לטעמיה דאמר בעלי חיים נדחין אבל לרב דאמר אין
ב"ח נדחין חוזר ונראה וכבר נתבאר בפרק שלישי מהלכות פסולי המוקדשין ובפרק ט"ז
ממעשה הקרבנות שרבינו פוסק הלכה כרב:

ש. כסף משנה כל חייבי קנין שבתורה שהפרישו מעות לקניהם וכו' עד שאין הקניין
מתפרשות אלא בלקיחת הבעלים. בפרק טרף בקלפי (דף מ"א) ובסוף כריתות (דף כ"ח)
אמר רב חסדא אין הקניין מתפרשות אלא או בלקיחת הבעלים או בעשיית כהן. פי' בלקיחת
הבעלים כשקנאם אמר זה לחטאתי וזה לעולתי אבל אם קנה שנים לחובתו ואחר זמן אמר
זה לחטאתי וזה לעולתי לא הוקבעו ויכול לשנותם:

עין משפט ד

הרמב"ם הל' שנגנות פ"י ה"ג

עָשִׂיר שֶׁהִפְרִישׁ קֵן לְמִכְרָה ^ה וְלִקְחַ בְּדַמְיָהּ כְּשֶׁבָה אוֹ
 שְׁעִירָה וְהֶעֱנִי יָבִיא קֵן זֶה אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא קִדְּשַׁת דָּמִים
 שֶׁהִיא נִדְּחִית. וְלָמָּה לֹא נִדְּחִית מִפְּנֵי שְׁדַחוּי מַעֲקָרוֹ אִינוֹ
 דַּחוּי וְהָרִי נִרְאָה קֵן זֶה לוֹ עֵתָהּ. עָנִי שֶׁהִקְרִיב קֶרֶבֶן עָשִׂיר
 יֵצֵא וְעָשִׂיר שֶׁהִקְרִיב קֶרֶבֶן עָנִי לֹא יֵצֵא:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' ממורים פ"ו ה"ד

אָמַר לוֹ אָבִיו הִשְׁקֵנִי מִיָּם * וַיֵּשׁ בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אִם
 אֶפְשָׁר לַמִּצְוָה שֶׁתַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי אַחֲרִים תַּעֲשֶׂה וַיִּתְּעַסֵּק
 בְּכַבּוּד אָבִיו שֶׁאֵין מְבַטְלִין מִצְוָה מִפְּנֵי מִצְוָה. וְאִם אֵין
 שָׁם אַחֲרִים לַעֲשׂוֹתָהּ יִתְּעַסֵּק בַּמִּצְוָה וַיִּנְיַח כְּבוֹד אָבִיו
 שֶׁהוּא וְאָבִיו חִיָּבִים בְּדַבַּר מִצְוָה. וְתִלְמוּד תּוֹרָה גָּדוֹל
 מִכְּבוֹד אָב וְאִם:

ת. כסף משנה עשיר שהפריש קן וכו'. בסוף כריתות (דף כ"ז כ"ח) אמרינן איפכא משום דדחוי מעיקרא הוי ורבינו פוסק כמ"ד דלא הוי דחוי כמו שנתבאר בפ"ג מהל' פסולי המוקדשין: עני שהקריב קרבן עשיר וכו'. בסוף נגעים:

א. כסף משנה אמר לו אביו השקני מים וכו'. ברייתא פ"ק דקידושין (דף ל"ב) אלעזר בן מתתיה אומר אבא אומר אבא אומר השקני מים ומצוה לעשות מניח אני כבוד אבא ועושה אני את המצוה שאני ואבא חייבין במצות איסי בן יהודה אומר אם אפשר למצוה שתעשה ע"י אחרים תעשה ע"י אחרים וילך הוא בכבוד אביו אמר רב מתנה הלכה כאיסי בן יהודה ופירש"י אבא אומר השקני מים ויש מצוה אחרת לפניו לעשות כגון לקבור את המת או לזוה. על כרחך לומר דהיינו דוקא במצוה עוברת שאילו אין זמנה עובר אפילו א"א לעשות ע"י אחרים עוסק בכבוד אביו ואח"כ במצוה וכ"כ רבינו ירוחם בשם הרא"ש. וכתב הר"ן והלכה כאיסי בן יהודה מיהו ה"מ כששתיהן לפניו אבל כשהתחיל במצוה אע"פ שאפשר לעשותה ע"י אחרים אם נודמנה לו מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים לא יניח את הראשונה דהא קי"ל דעוסק במצוה פטור מן המצוה ולא מפלגינן בין מצוה למצוה וגם לזה כיון רש"י כשכתב ויש מצוה אחרת לפניו: וגדול ת"ת וכו'. מימרא דרבא במגילה (דף ט"ז ע"ב):

שו"ע יו"ד פימן רמ פי"ד

ה. טז. אביו אמר לו השקני מים ואמו ג"כ אמרה לו השקני מים מניח אמו ועוסק בכבוד אביו ^ב שהוא ואמו שניהם חייבים בכבוד אביו ואם היתה גרושה מאביו שניהם שוים ואיזה מהם שירצה יקדים.

הרמב"ם הל' תלמוד תורה פ"ה ה"א

עין משפט ו

כָּשֶׁם שְׁאָדָם מְצֻוֶה בְּכָבוֹד אָבִיו וַיִּרְאֶתוּ כָּךְ הוּא חַיִּיב
בְּכָבוֹד רַבּוֹ וַיִּרְאֶתוּ יְתָר מֵאָבִיו ^ג. שְׁאָבִיו מְבִיאוֹ לְחַיִּי

ב. ואם הסבא יבקש מהנכד להביא לו כוס מים וגם אביו יבקש ממנו להביא לו כוס מים כיון שהנכד מחוייב יותר בכבוד אביו מאשר בכבוד אבי אביו חייב להשאיר הסבא ולהביא לאביו, אך יראה אחרי שהגיע הכוס שתיה לידי אביו של הבן הוא מחוייב לתת לאביו שהוא הסבא כי הוא חייב בכבודו וכמובן אם יודע שאביו שהוא הסבא ביקש ג"כ מים, ולכאורה פשוט הוא.

ג. כסף משנה כשם שאדם מצווה וכו' עד ואח"כ משיב אבידת רבו. במציעא (דף ל"ג) סוף אלו מציאות תנן אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לחיי העולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא ואם היה אביו שקול כנגד רבו אבידת אביו קודמת היה אביו ורבו נושאים משאוי מניח של רבו ואח"כ מניח של אביו היה אביו ורבו עומדים בבית השביה פודה את רבו ואח"כ פודה את אביו ואם היה אביו ת"ח פודה את אביו ואחר כך פודה את רבו. ודברי רבינו שכתב כאן דאם היה אביו ת"ח אע"פ שאינו שקול כנגד רבו משיב אבידתו ואח"כ משיב אבידת רבו תמוהים דהא במתני' קתני בהדיא ואם היה אביו שקול כנגד רבו אבידת אביו קודמת משמע בהדיא שאם אינו שקול אבידת רבו קודמת. ועוד שרבינו עצמו כתב פרק י"ב מהלכות גזילה פגע באבידת רבו עם אבידת אביו אם היה אביו שקול כנגד רבו של אביו קודמת ואם לאו של רבו קודמת והוא שיהיה רבו מובהק שרוב חכמתו של תורה ממנו למד. ונשאל אחד מבני בניו של רבינו על יישוב שתי לשונות הללו של רבינו שסותרים זה את זה. והשיב דכשאנו רבו מובהק אע"פ שאין אביו שקול כיון שהוא ת"ח אביו קודם והיינו הא דהכא וכשהוא רבו מובהק בעינן שיהיה אביו שקול ואם לאו של רבו קודם וכמבואר בדברי רבינו שם דברבו מובהק דוקא קאמר וכעולא שפסק כן בגמרא, עכ"ל. וקשה לי על זה שבכל זה הפרק מדבר ברבו מובהק שכן אמר בסוף בדי"א ברבו מובהק וכו' אבל אם לא למד רוב חכמתו וכו' הרי מפורש דעד השתא לא איירי כלל בדיני רבו שאינו מובהק. ועוד שלא מצינו לא במשנה ולא בגמרא שיהא לרבו שאינו מובהק שום קדימה על אביו דהא במתניתין סתם רבו אמרו והיינו ודאי רבו מובהק דאילו שאינו מובהק אינו נקרא בשם רבו סתם. ועוד דמותיב בגמרא לר' יוחנן שפסק כרבי יהודה מדתנן רבו שלמדו חכמה ושני מאי חכמה רוב חכמה. ועוד דהא על ההיא מתניתין דאבידת אביו ואבידת רבו מייתי תלמודא תנו רבנן רבו שאמרו שלמדו חכמה וכו' והיינו ודאי רבו מובהק. ועוד דגרסינן התם אמר עולא תלמידי חכמים שבבבל עומדים זה מפני זה וקורעים זה על זה ולענין אבידה במקום אביו אינם חוזרין אלא לרבו מובהק ומשמע דאביו אע"פ שאינו חכם קודם בכל דבר לרבו שאינו מובהק. וההגהות כתבו דט"ס יש כאן ומה שכתב בהלכות גזילה עיקר שהוא מסכים לדין הגמרא. וכדבריהם

הָעוֹלָם הַזֶּה וְרַבּוֹ שֶׁלְמָדוֹ חֲכָמָה מְבִיאוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם
הַבָּא. רָאָה אֲבִדַת אָבִיו וְאֲבִדַת רַבּוֹ שֶׁל רַבּוֹ קוֹדֶמֶת לְשֵׁל
אָבִיו. אָבִיו וְרַבּוֹ נוֹשָׂאִים בְּמִשָּׂא מְנִיחַ אֶת שֶׁל רַבּוֹ וְאַחַר
כֵּן שֶׁל אָבִיו. אָבִיו וְרַבּוֹ שְׂבוּיִים בְּשִׁבְיָהּ פּוֹדֶה אֶת רַבּוֹ
וְאַחַר כֵּן פּוֹדֶה אֶת אָבִיו. וְאִם הָיָה אָבִיו תַּלְמִיד חָכֵם
פּוֹדֶה אֶת אָבִיו תְּחִלָּה. וְכֵן אִם הָיָה אָבִיו תַּלְמִיד חָכֵם
אֶף עַל פִּי שְׂאִינוֹ שֶׁקוֹל שֶׁקוֹל כְּנֶגֶד רַבּוֹ מְשִׁיב אֲבִדָתוֹ וְאַחַר
כֵּן מְשִׁיב אֲבִדַת רַבּוֹ. וְאִין לָךְ כְּבוֹד גָּדוֹל מְכֻבָּד הָרַב
וְלֹא מוֹרָא מְמוֹרָא הָרַב. אָמְרוּ חֲכָמִים (משנה אבות
ד-יב) 'מוֹרָא רַבָּךְ כְּמוֹרָא שָׁמַיִם'. לְפִיכָךְ אָמְרוּ כָּל
הַחוֹלֵק עַל רַבּוֹ כְּחוֹלֵק עַל הַשָּׁכִינָה שְׁנֵאמַר (במדבר
כו-ט) 'בְּהִצַּתָּם עַל ה''. וְכָל הָעוֹשֶׂה מְרִיבָה עִם רַבּוֹ
כְּעוֹשֶׂה מְרִיבָה עִם הַשָּׁכִינָה שְׁנֵאמַר (במדבר כ-יג) 'אֲשֶׁר
רַבּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וַיִּקְדַּשׁ בָּם'. וְכָל הַמְתַּרְעֵם עַל
רַבּוֹ כְּמְתַרְעֵם עַל ה' שְׁנֵאמַר (שמות טז-ח) 'לֹא עָלִינוּ
תְּלַנְתִּיכֶם פִּי עַל ה''. וְכָל הַמְהַרְהֵר אַחַר רַבּוֹ כְּאֵלוֹ

נראה לי עיקר. וטעם דין זה השנוי במשנה דבפדיון שגופם בסכנה כיון שאביו ת"ח אף אם אינו שקול יתחייב להציל נפשו מני שחת קודם כל אדם אבל אבידתו שאינו אלא הפסד ממון כל שאינו שקול אף אם יעבור על דעת אביו מעט אין רע, ובמשא משמע לי דמדלא מפליג תלמודא דאפילו אביו שקול רבו קודם דכיון שאין שם אבידת גוף ולא אבידת ממון רק להניח לו מעצבו הוה ליה ככבוד לחוד וחייב הוא בכבוד רבו יותר מכבוד אביו. וכל דינים הללו ברבו מובהק אבל רבו שאינו מובהק אפילו אין אביו תלמיד חכם אבידת אביו קודמת דיותר חייב בכבוד אביו מכבודו דלא מקרי הביאו לחיי העולם הבא כל שלא למד ממנו רוב חכמתו: מורא רבך וכו'. במסכת אבות: כל החולק על רבו וכו'. פרק חלק (סנהדרין ק"ט):

מְהֵרָה אַחַר שְׂכִינָה שְׁנַאֲמַר (במדבר כא-ה) וַיְדַבֵּר הָעָם
בְּאֱלֹהִים וּבַמֶּשֶׁה:

שו"ע יו"ד סימן רמב סעיף לד

לד. מג. אבידת אביו ואבידת רבו מובהק ^ד אבידת רבו קודמת ^ה, ואם היה
אביו שקול ^ו כנגד רבו אבידת אביו קודמת.

לד. מד. היו אביו ורבו נושאים משאוי מניח של רבו ואח"כ מניח של אביו.
היו אביו ורבו בבית השביה, פודה את רבו ואח"כ פודה את אביו, ואם
היה אביו ת"ח פודה את אביו ואח"כ פודה את רבו ^ז.

הגה: ה"ה שמפרק משאו של אביו קודם ^ח, אע"פ שאינו שקול בחכמה כרבו,
אבל אינו מחזיר אבידת אביו קודם עד שיהיה שקול ^ט כנגד רבו.

הגה: י"א הא דרבו קודם לאביו היינו שלומד עמו בחנם אבל אם אביו שוכר
לו מלמד ^י אביו קודם לכל דבר, וכן נראה עיקר.

ד. אבל אם אינו מובהק אבידת אביו קודמת אפי' אינו חכם כלל, ב"י, ופשוט הוא. ש"ך
ס"ק ס"ב.

ה. היינו כששניהם לפניו להשיב ואינו יכול להשיב כי אם אחת מהן, ועיין בחור"מ ריש
סימן רס"ד. ש"ך ס"ק ס"א.

ו. אבל אם אינו שקול אפי' שהוא חכם, רבו המובהק קודם. ש"ך ס"ק ס"ג.

ז. והש"ך בס"ק ס"ד כתב לעיין בסי' רנ"א בסוף סעיף ט', ובסימן רנ"ב סעיף ט'.

ח. הב"י מסתפק במפרק אפי' כשהוא שקול כנגד רבו, כיון שאין שם סכנת גוף ולא הפסד
ממון, ומשמע דאם אינו שקול פשוט לו שרבו קודם, והאמת שהרא"ש לא מכריע בזה.
ש"ך ס"ק ס"ה.

ט. והטעם דבפדיון ופירוק המשא יש צער הגוף, בזה מועיל לאביו להיות קודם כשהוא
חכם אע"פ שאינו שקול כרבו, אבל לענין אבידתו שהוא ממון אין מועיל להקדימו עד
שיהיה שקול כרבו. ט"ז ס"ק י"ט.

ועיין בספר ראשון לציון לרבינו חיים בן עטר זצ"ל שהאריך מאוד בטוב טעם ליישב מדוע
באבידה בעינן שקול להקדמת אביו, ולגבי פריקת המשא לא מהני שקול, ולגבי פדיון אפי'
היותו ת"ח ואינו שקול יקדים אביו, ע"ש.

י. וה"ה אם אין אביו שוכר לו הרב אלא הקהל משלמים לרב ללמדו ובלי זה לא היה
מלמדו ג"כ אביו קודם. ש"ך ס"ק ס"ו. מספר חסידים.